

INFORMACIJA
o učešću predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode dr Halila Dukovića na
Konferenciji “Migracije i izbjeglička kriza”,
održanoj povodom obilježavanja Međunarodnog dana ljudskih prava 10. decembra
2015. godine u EU info centru

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković učestvovao je na Konferenciji “Migracije i izbjeglička kriza” koju su, povodom obilježavanja Međunarodnog dana ljudskih prava, organizovali Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Delegacija Evropske unije u Crnoj Gori, Misija OEBS-a u Crnoj Gori i NVO “Građanska alijansa”.

Na Konferenciji su govorili: Duško Marković, potpredsjednik Vlade Crne Gore, Šučko Baković, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Nj.E. Mitja Drobnič, šef Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, Nj.E. Janina Hrebičkova, šefica Misije OEBS-a u Crnoj Gori, Mustafa Server Caylan, šef Kancelarije UNHCR-a u Crnoj Gori i Ivana Jelić, profesorica međunarodnog prava na Univerzitetu Crne Gore i članica UN Komiteta za ljudska prava.

Potpredsjednik Vlade Crne Gore Duško Marković je saopštio da se Evropa danas suočava sa najvećom humanitarnom krizom od Drugog svjetskog rata, naglašavajući da o njenom obimu i intenzitetu najbolje svjedoči činjenica da je Šengenski sistem, kao jedna od najznačajnijih tekovina evropske integracije doveden u pitanje. Uz to, sa najviših adresa mogu se čuti i pesimistički tonovi o budućnosti same Evropske unije.

Dok Unija još uvijek traga za formulom održivog rješenja, Zapadni Balkan se sve više prepoznaje kao jedan od ključnih partnera u stabilizaciji krize. Potpredsjednik Marković je ocijenio da su „Migracije i izbjeglička kriza“ prava tema za konferenciju povodom Međunarodnog dana ljudskih prava, naglasivši da mogućnost da se migrantska ruta preusmjeri preko Crne Gore predstavlja dodatni razlog da se ovim pitanjem bavimo u Crnoj Gori.

Saopštio je da iskustvo Crne Gore u izbjegličkim krizama iz vremena raspada bivše Jugoslavije, a i kasnije, čini Crnu Goru spremnom i za nove izazove. Istakao je da naša država te izazove nije čekala, već im je išla u susret, temeljno se pripremajući za eventualni priliv migranata.

Podsjetio je da je Vlada Crne Gore u novembru usvojila Plan djelovanja u slučaju mogućeg priliva izbjeglica i migranata koji ima za cilj da obezbijedi najveće moguće poštovanje ljudskih prava izbjeglica i migranata u Crnoj Gori, a njime su planirane i mjere kako bi ostvarila bliska saradnja sa susjednim zemljama, zemljama moguće destinacije, kao i sa zemljama porijekla, tamo gdje se to smatra potrebnim i u skladu sa međunarodnim obavezama Crne Gore. Planom su obuhvaćeni svi aspekti eventualnog priliva migranata: lokacije mogućih prelaza na granicama Crne Gore, logistički centri, evidencija, ljudski resursi, smještajni kapaciteti, bezbjednosna pitanja, zdravstvena i socijalna zaštita, pravna pomoć i transport.

Formiran je Koordinacioni odbor i Operativni tim za implementaciju Plana, u čemu će Crnoj Gori podršku dati UNHCR i Međunarodna organizacija za migracije u skladu sa njihovim mandatom.

Marković je naglasio da će u fokusu pažnje nadležnih organa biti ljudska prava migranata, a sva lica koja budu radila na terenu biće obavezna da poštuju humanitarne principe,

posebno načela nepristrasnosti, neutralnosti, nezavisnosti i humanosti. Dodao je da je posebna pažnja posvećena majci i djetetu, za koje će biti formiran poseban ugao, što korespondira sa preporukama Foruma ministara pravde i unutrašnjih poslova Evropske unije i Zapadnog Balkana, održanog u Sarajevu.

Potpredsjednik Marković je podsjetio na zajedničku ocjenu ministara pravde i unutrašnjih poslova Evropske unije od 8. oktobra 2015. u Luksemburgu, na kojoj su učestvovali i ministri država Zapadnog Balkana kada je saopšteno da svi moramo biti spremni na krizu koja će potrajati i deceniju. U tom smislu, naglasio je da Vlada Crne Gore i država Crna Gora spremno dočekuju eventualni priliv izbjeglica i migranata. U ovoj spremnosti, ne treba gubiti iz vida potrebu za podrškom Evropske unije državama našeg regiona koje su pogođene izbjegličkom krizom, jer im je potrebna osnovna humanitarna pomoć, ali i pomoć u izgradnji prijemnih i smještajnih kapaciteta, na način zaključen u Deklaraciji ministarskog sastanka u Luksemburgu.

Za Crnu Goru su posebno značajne odredbe Deklaracije kojima se prepoznaje značaj uključivanja MARRI Inicijative i ostvarivanja ciljeva Deklaracije, kao jedinstvene inicijative za države iz regiona Zapadnog Balkana, koja za cilj ima promovisanje tješnje regionalne saradnje i sveobuhvatnog, zajedničkog i usklađenog pristupa pitanjima azila, migracija, kontrole granica i viznog režima.

Potpredsjednik Vlade Duško Marković je saopštio da Crna Gora stavlja svoj potpis ispod zaključka da su stabilnost, kvalitetno upravljanje i zajedničko djelovanje ključni pravci daljeg razvoja sistema upravljanja migracijama i izbjegličkom krizom na nivou Evropske unije, država Zapadnog Balkana i Istočnog Mediterana. Tako je i pozdravljen dogovor postignut na Samitu Evropska unija-Turska i usvajanje zajedničkog akcionog plana koji ima za cilj smanjenje migracionog pritiska na države našeg regiona.

Potpredsjednik Vlade je naglasio da će Crna Gora u suočavanju sa migrantskom krizom poštovati i pratiti politiku država članica Evropske unije, prilagođavajući svoje mehanizme svim okolnostima koje ta situacija nosi sa sobom.

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore Šučko Baković je saopštio da je izbjeglička kriza u Evropi i zemljama Evropske unije i dalje izražena i sasvim je izvjesno da će se nastaviti. Ocijenio je da neke zemlje Evropske unije i Balkana nijesu na pravi način odgovorile na krizu pribjegavajući mjerama koje nijesu humane i nijesu u skladu sa evropskim demokratskim vrijednostima, iako je u pojedinim zemljama odnos prema izbjeglicama bio različit. Podsjetio je na slučajeve policijskog disciplinovanja izbjeglica na graničnim prelazima, upotrebe suzavca, rastjerivanja izbjeglica, zatvaranje granica, podizanja ograda, držanja izbjeglica na otvorenom prostoru i nehumanog odnosa prema njima. Ocijenio je da su to neprihvatljivi postupci koji zaslužuju svaku osudu. S druge strane, bilo je zemalja koje su postupale veoma humano i u skladu sa međunarodnim izbjegličkim pravom, pokazujući na taj način svoj demokratski kapacitet. S obzirom da su izbjeglice posebno ranjiva grupa ljudi, naročito žene i djeca, stari i bolesni, teško je zamisliti čovjeka u gorem položaju od tog kad izgubi sve sem vlastitog života.

Zaštitnik smatra da odnos prema ovim licima mora biti human i civilizovan. Aktuelnu situaciju karakteriše i dalje veliki broj novopridošlih lica što uzrokuje preopterećenost azila i prihvatnih centara u zemljama prijema i tranzita. Naveo je da su u državama prijema i tranzita prisutni legitimni razlozi za zabrinutost zbog prihvata migranata i izbjeglica. Takođe, prisutan je strah od terorizma, pri čemu terorizam i drugi problemi vezani za bezbjednost ne smiju da umanjuju ostvarivanje svih ljudskih prava, uključujući i prava migranata i izbjeglica.

Razmjere migrantske krize ne mogu umanjiti suverenitet država u odlučivanju o politici koju će primjenjivati prema migrantima i izbjeglicama, uključujući i vršenje kontrole državnih granica. Države su dužne da izvršavaju međunarodne i evropske obaveze u oblasti zaštite ljudskih prava obezbjeđivanjem odgovarajućih procedura za utvrđivanje prava na traženje i

ostvarivanje azila, kao i utvrđivanjem uslova pod kojima migranti i izbjeglice mogu da ostanu na njihovoj teritoriji, uz obavezu obezbjeđivanja poštovanja načela zabrane protjerivanja.

Crnu Goru je za sada zaobišao migrantski talas koji pogađa zemlje regiona, ali postoji mogućnost preusmjerenja migrantske rute preko crnogorske teritorije. Zaštitnik je saopštio da ohrabruju informacije o aktivnostima Crne Gore na ovom polju, ali se postavlja pitanje da li je Crna Gora spremna da prihvati masovniji priliv izbjeglica. Imajući u vidu dosadašnje razmjere izbjegličke krize i iskustva zemalja regiona, Zaštitnik je mišljenja da Crna Gora ne može sama da se nosi sa masovnim talasom izbjeglica, zbog čega joj je potrebna pomoć Evropske unije. Podsjetio je da je Crna Gora u svojoj istoriji više puta pokazala visok nivo solidarnosti i humanosti primajući veliki broj izbjeglica. Posmatrano s aspekta ljudskih prava i sloboda, veoma je značajno što je Crna Gora kao članica i potpisnica konvencija i protokola o statusu izbjeglica uglavnom uskladila svoje zakonodavstvo sa pravnom tekovinom Evropske unije. Važeći Zakon o azilu uređuje principe, uslove i postupak za azil, priznavanje statusa izbjeglica i odobravanje dodatne i privremene zaštite.

Baković je saopštio da je institucija Ombudsmana u dosadašnjem ostvarivanju svog mandata stekla određena iskustva u zaštiti prava izbjeglica i migranata. Redovno prate stanje ljudskih prava lica koja traže azil u Crnoj Gori. Takođe, intenzivno razmjenjuju iskustva sa ombudsmanima iz zemalja okruženja, a posebno iz zemalja tranzita. Informisao je učesnike Konferencije da je krajem novembra 2015. u Beogradu održana regionalna konferencija kojoj su prisustvovali ombudsmani i druge institucije za zaštitu ljudskih prava zemalja tranzita i zemalja krajnjeg odredišta. Na Konferenciji je usvojena Deklaraciji o zaštiti i promociji prava izbjeglica i migranata kojom su utvrđena određena opšta načela, kao i obaveze koje su ombudsmani preuzeli u izbjegličkoj krizi, a koje će biti usmjerene na zaštitu i promociju prava migranata u skladu sa međunarodnim i regionalnim standardima ljudskih prava.

Zaštitnik je zaključio da ljudska dimenzija migracija ne smije biti manje važna od pitanja bezbjednosti i zaštite granica.

Mitja Drobnič, šef Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori je ocijenio da je Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima u kojoj se govori o urođenom dostojanstvu i jednakim i neotuđivim pravima svih članova ljudske porodice sve aktuelnija. Nakon tragedije koja je nedavno zadesila Pariz, u kontekstu tekućih migracionih izazova u Evropi, Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima djeluje važnija nego ikada ranije. Danas se Evropa suočava sa najtežom izbjegličkom krizom od Drugog svjetskog rata. Procjenjuje se da je od kraja proljeća 2015. godine preko 200 000 migranata prošlo Zapadnim Balkanom. Osobe kojima je potrebna međunarodna zaštita prolaze kroz zemlje Zapadnog Balkana koristeći ih kao tranzitne puteve.

Šef Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori je naglasio da migracije ne mogu biti tretirane kao problem pojedinačnih zemalja, već je to evropski i globalni problem koji zahtijeva kolektivni odgovor i solidarnost. Evropska unija cijeni pomoć zemalja tranzita i njihovu spremnost da u potpunosti preuzmu svoje odgovornosti. Da bi sanirala posledice izbjegličke krize Evropska komisija se obavezala da izdvoji ukupno 200 miliona eura humanitarne pomoći u 2015. godini. Što se Crne Gore tiče, Evropska unija je pružila 2, 63 miliona eura pomoći za aktivnosti koje imaju za cilj da se tražiocima azila i migrantima obezbijedi adekvatna zaštita. U narednom periodu planirano je dodatnih 10 miliona eura za podršku integrisanom upravljanju granicom.

Šef Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori je podsjetio na riječi predsjednika Evropske komisije Junkera koji je ukazao da države pogođene krizom ne bi trebalo da pričaju jedna o drugoj, već jedna sa drugom. Izbjeglice treba tretirati na humani način kako bi se izbjegla humanitarna tragedija u Evropi.

U rješavanju ovog velikog humanitarnog izazova Evropska unija naglašava svoju snažnu posvećenost poštovanju međunarodnog prava i obaveza u oblasti ljudskih prava.

Poštovanje dostojanstva izbjeglica i migranata i zaštita njihovih prava i dalje je prioritet, a posebna pažnja će se posvetiti zaštiti ugroženih grupa.

Šef Delegacije EU u CG je naglasio da je Evropska unija istakla svoju posvećenost saradnji sa agencijama Ujedinjenih nacija, fondovima, međunarodnim organizacijama i relevantnim nevladinim organizacijama koje pružaju podršku izbjeglicama u regionu. Zaključio je da svi moraju raditi kako bi izbjeglice koje dolaze u Evropu osjetile dobrobiti Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima, a Evropska unija će nastaviti da pruža pomoć i zaštitu ranjivim grupama gdje god da su, odakle god da dolaze i kuda god da idu.

Janina Hrebičkova, šefica Misije OEBS-a u Crnoj Gori je ocijenila da u potrazi za rješenjima krize u Evropi ne smijemo zaboraviti na značaj ljudskih prava, jer svi zajedno moramo osigurati zaštitu ljudskih prava i dostojanstva onih koji su pogođeni ratom, siromaštvom, diskriminacijom i nasiljem. Zatvaranje granica, podizanje ograda i upotreba prekomjerne sile protiv ljudi koji su iz raznih razloga pobjegli iz svoje zemlje i koji su žrtve akutnog kršenja ljudskih prava nije u skladu sa obavezama poštovanja ljudskih prava na šta su se obavezale sve zemlje potpisnice Deklaracije.

Šefica Misije OEBS-a u Crnoj Gori je podsjetila da je ovogodišnji Dan ljudskih prava posvećen pokretanju jednogodišnje kampanje obilježavanja pedesetogodišnjice Međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima i Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima.

Izrazila je zadovoljstvo što se u Crnoj Gori radi na poboljšanju razumijevanja ljudskih prava i što postoji politička volja da se obezbijedi puno poštovanje svih ljudskih prava. Politička i istorijska prekretnica koju je označila Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima znači puno ne samo za Crnu Goru, region i Evropu, već za čitavi svijet.

Puno poštovanje, zaštita i promovisanje ljudskih prava su veoma važni, pa Misija OEBS-a planira sledeće godine da organizuje regionalnu konferenciju na kojoj će biti riječi ne samo o ljudskim pravima žena i muškaraca, već i o njihovoj ulozi, konceptu ravnopravnosti polova, promovisanju mira, pitanju migracija, bezbjednosti i sprečavanja konflikta, izgradnji demokratskih društava, što podržava UN Rezolucija 1325. Istakla je da nije moguće baviti se pitanjem održivog razvoja, mira, sigurnosti, sprečavanja konflikata, migracijama ili bilo kojim drugo geopolitičkim izazovom ako se iz tih procesa izuzmu žene koje predstavljaju polovinu svjetske populacije. Vjeruje da su svi svjesni činjenice da tek kada sve žene budu imale jednaka prava i jednak pristup pravdi, kada djeca, starije stanovništvo i lica sa posebnim potrebama budu u praksi imali sva njihova prava, tek tada ćemo moći zaključiti da smo uspjeli.

Mustafa Server Caylan, šef Kancelarije UNHCR-a u Crnoj Gori je saopštio da smo poslednjih mjeseci svjedoci velikog talasa izbjeglica, jer se preko 900 hiljada lica iz Sirije, Avganistana i Iraka uputilo preko Sredozemnog mora, bježeći iz konfliktnih zona radi spašavanja sopstvenog života. Po međunarodnom pravu ova lica mogu da traže azil, shodno Konvenciji iz 1951. godine, a države su u obavezi da im obezbijede adekvatan tretman. Region Jugoistočne Evrope je posebno pogođen talasom izbjeglica zbog čega je veliki pritisak i na vlade ovih zemalja. Istakao je da je UNHCR zabrinut zbog najnovijih ograničenja duž granica nekoliko država, jer podizanje ograda nije rješenje za izbjegličku krizu. Takvi postupci mogu navesti izbjeglice da krenu na još opasnije prelaske granica i budu izloženi krijumčarenju ljudi. Šef Kancelarije UNHCR-a u Crnoj Gori naglašava da se prava izbjeglica moraju poštovati i da u rješavanju njihovih pitanja sve evropske države moraju djelovati zajednički, jer je potreban sveobuhvatan pristup. Takođe, potrebno je poboljšati uslove prihvata u zemljama u koje izbjeglice dolaze, jer se ne smije dozvoliti da se izbjeglice suočavaju sa novim prijetnjama. Saopštio je da izbjeglice žele da se integrišu u društvo i državu u koju dođu i na brojne načine daju podršku zajednicama koje ih prihvate i u kojima žive.

Šef Kancelarije UNHCR-a u Crnoj Gori je zaključio da UNHCR pozdravlja crnogorsku politiku otvorenih vrata po pitanju prihvata izbjeglica. Svjedoci smo da je Crna Gora jedna od

zemalja sa najvećim brojem izbjeglica po glavi stanovnika u Evropi. Iako nema indicija za masovnim prilivom izbjeglica u Crnoj Gori, UNHCR veoma cijeni aktivnosti koje su crnogorske vlasti preduzele u pripremi na eventualni masovni dolazak izbjeglica.

Ivana Jelić, profesorica međunarodnog prava na Univerzitetu Crne Gore i članica UN Komiteta za ljudska prava je ocijenila da je nakon 67 godina od usvajanja Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima, kao minimuma zajedničkih standarda o poštovanju ljudskih prava tadašnje međunarodne zajednice, stanje zaštite ljudskih prava na univerzalnom planu daleko od zadovoljavajućeg, a kriza u zaštiti ljudskih prava pojačana je izbjegličkim krizama koje su se desile ove godine. Za međunarodno pravo to je novi, ali ne i nepoznati izazov. Ukazala je na važnost zajedničkog djelovanja svih kako bi se pomoglo licima, kao što su migranti, izbjeglice, azilanti i apatridi kada se nađu u nepovoljnom položaju.

Naglasila je da izbjeglice i raseljena lica potpadaju pod direktnu zaštitu međunarodnog prava. Drugačija je situacija sa azilantima i migrantima gdje su i obaveze drugačije. Postavlja se pitanje koliko države danas poštuju svoje međunarodne obaveze, a jedna od najbitnijih je pružanje utočišta i zaštite osnovnih ljudskih prava izbjeglica. U ovom kontekstu posebno je važna obaveza zabrane protjerivanja i vraćanja izbjeglica na mjesta gdje im je život ugrožen.

U kontekstu aktuelnih migracionih kretanja u kojima je ključna destinacija Evropa u medijima i na društvenim mrežama često se nazivi izbjeglice i migranti koriste kao identični, a važno je ukazati da iz njihovog različitog pravnog statusa, po međunarodnom pravu proističu i različite obaveze država. Profesorica Jelić je pojasnila da su izbjeglice lica koja su zbog oružanih sukoba i prirodnih katastrofa prinudno morala napustiti svoja ognjišta kako bi spasili svoje živote i njihov povratak u države porijekla nije moguć dok ne prestanu prijetnje po njihov opstanak. Faktor prinude kao uzrok raseljenja izbjeglica je jedan od konstitutivnih elemenata za sticanje izbjegličkog statusa. Kako bi se njihovo ljudsko dostojanstvo sačuvalo i osigurao život u državi prijema izbjeglice uživaju direktnu zaštitu međunarodnog prava i imaju specifična ljudska prava, a o njihovoj zaštiti moraju države prijema moraju voditi računa uz pomoć međunarodne zajednice. U ovakvim situacijama država nikada nije sama, što znamo i na osnovu našeg iskustva iz 1990-ih. Crna Gora je očuvala svoj mir u periodu kad je bila u velikim izazovima i to je kapital koji se ne smije zaboraviti.

S druge strane, migranti voljno napuštaju svoje države porijekla iz različitih razloga, najčešći razlozi su vezani za njihov otežan život i razvoj, glad, društveni neprosperitet, ali i želju za spajanjem sa članovima porodica koji žive u nekoj drugoj državi, što je njihovo legitimno pravo koje štiti član 8 Evropske konvencije o ljudskim pravima. Kod migranata ne postoji prinuda, niti nemogućnost da se vrte na svoja ognjišta, jer je napuštanje država u kojima su živjeli stvar izbora, a ne imperativ. Takođe, migrantima nije oduzeta pravna zaštita država njihovog porijekla, mada u praksi ponekad ona nije funkcionalna i ta lica nekad postaju apatridi što dodatno otežava njihovu situaciju. Striktno pravno, položaj migranata je bolji od položaja izbjeglica. U pogledu međunarodno-pravnih obaveza, države u kojima se nalaze izbjeglice imaju mnogo veće odgovornosti i moraju poštovati zabranu protjerivanja izbjeglica i zabranu njihovog prinudnog vraćanja na ognjišta gdje im je život ugrožen. Težak položaj izbjeglica i migranata u praksi se dodatno otežava zloupotrebom njihovog trenutnog statusa, pa se iskorišćava njihova radna snaga, neophodne životne namirnice im se prodaju skuplje, uskraćuje im se zaštita osnovnih prava i diskriminirani su. Međunarodna zajednica apeluje da se mora sačuvati njihovo ljudsko dostojanstvo, jer je ljudsko dostojanstvo neodvojivo od ličnosti i materijalni je izvor svih ljudskih prava. Ne može se govoriti o demokratiji i vladavini prava ako se prevashodno ne zaštiti ljudsko dostojanstvo.

Ocijenila je da u svijetu nije dobra situacija po pitanju poštovanja prava migranata. Ukazala je da je samo osam država potpisalo i ratifikovalo, 18 njih potpisalo, a 31 država nije ni potpisala ni ratifikovala Međunarodnu konvenciju o pravima radnika migranata i članova njihovih porodica. Uglavnom su je potpisale i ratifikovale države iz Afrike i Latinske Amerike,

a ne države gdje migranti idu. Crna Gora je potpisala ovu Konvenciju, ali je nije ratifikovala, pa je Komitet za ekonomska, socijalna i kulturna prava Ujedinjenih nacija u svom Mišljenju nakon prvog dijaloga sa Crnom Gorom i podnošenja Inicijalnog izvještaja preporučio Crnoj Gori da razmotri ratifikovanje ove međunarodne konvencije.

Profesorica Jelić je zaključila da Evropska unija mora naći mjere u okviru spoljne politike kojima će poboljšati položaj ovih lica i uticati da im se poboljša položaj u matičnim državama kako bi se migracije smanjile. Mediji moraju odgovorno pristupiti u izvještavanju u ovim pitanjima, a profesionalna novinarska odgovornost koja je u kriznim trenucima dodatno u izazovu mora biti na visokom nivou.

Tokom diskusije učesnicima Konferencije se obratio predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković koji je saopštio da Crna Gora kao mala država ima prilično iskustva u izbjegličkoj krizi, jer se s tim suočila početkom 1990-ih kada su se dešavali ratni sukobi na prostorima bivše Jugoslavije. Činjenica da je od tada do danas Crna Gora pružala utočište svima, bez obzira odakle dolazili, koje nacije i vjere bili treba da bude ponos svima koji u Crnoj Gori žive, a time treba da se ponose i sve buduće generacije. Iako već više od 15 godina nema ratnih dešavanja na ovim prostorima, značajan broj izbjeglica je ostao u Crnoj Gori jer im Crna Gora pruža mnogo veću sigurnost nego zemlje porijekla.

Predsjednik Duković je naglasio da je Crna Gora mnogo uradila na rješavanju položaja ovih lica, a o tome najbolje svjedoče riječi bivše šefice Kancelarije UNHCR-a u Crnoj Gori Indumathi Mohandas, koja je prilikom završetka misije u septembru 2014. godine ocijenila da se Crna Gora može smatrati primjerom u regionu kada je riječ o nacionalnom angažovanju i posvećenosti pitanjima rješavanja statusa izbjeglica i raseljenih lica, kao i njihove integracije u crnogorsko društvo.

Takođe, podsjetio je da je Parlamentarna skupština Savjeta Evrope, prepoznajući napore Crne Gore na rješavanju statusa raseljenih i interno-raseljenih lica, Rezolucijom 2030 (2015) ukinula obavezu detaljnog praćenja ove oblasti.

Predsjednik Odbora je zaključio da je Crna Gora uradila puno na rješavanju statusa raseljenih i interno-raseljnih lica posebno ako se realno sagledaju kapaciteti kojima naša država raspolaže.

Ukratko je upoznao učesnike Konferencije i sa aktivnostima Odbora za ljudska prava i slobode u ovoj oblasti. Počev od posjete članova Odbora za ljudska prava i slobode Kampu Konik I i II (*3. jun 2011.*), preko razmatranja Informacije o aktivnostima Vlade Crne Gore u vezi sa trajnim rješavanjem pitanja raseljenih i interno raseljenih lica koja borave u Kampu Konik I i II (*27. jul 2011.*) i razmatranja Izvještaja Evropske komisije za borbu protiv rasizma i netrpeljivosti Savjeta Evrope (ECRI) o Crnoj Gori (*7. mart 2012.*) do održavanja Kontrolnog saslušanja odgovornih lica iz izvršne vlasti (*25. jun 2012.*), Odbor je u kontinuitetu pratio stanje u ovoj oblasti i donosio zaključke kojima je obavezivao nadležne organe izvršne vlasti da preduzimaju dalje mjere na planu rješavanja statusa raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori.

Radi praćenja stanja u ovoj oblasti, Odbor je u skladu sa Planom aktivnosti za 2013. godinu, održao Kontrolna saslušanja Nacionalnog koordinatora ECRI-ja za Crnu Goru, (*17. maj 2013.*) i Koordinatora Koordinacionog odbora za praćenje realizacije Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik I i II (*25. septembar 2013.*).

Predsjednik Odbora je naglasio da se danas obilježava Međunarodni dan ljudskih prava, kao podsjećanje na Univerzalnu deklaraciju o ljudskim pravima kojom je svim ljudima priznato pravo na život, slobodu i sigurnost bez ikakvih razlika. Ocijenio je da je danas sigurnost mnogih ljudi ugrožena, prvenstveno zbog ratnih dešavanja, a kao posledica svega pojavila se izbjeglička kriza. Izbjeglice zahtijevaju ono što im Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima garantuje,

a to je sigurnost koja se ne smije zanemariti iako se sve zemlje suočavaju sa dodatnim problemima uzrokovanim ekonomskom krizom.

Predsjednik je istakao da je siguran da imamo dovoljno snage, mudrosti i senzibiliteta da se i ovaj problem riješi onako kako priliči ljudskoj humanoj prirodi.

Boris Raonić, predsjednik NVO "Građanska alijansa" je saopštio da Crna Gora u različitim oblastima dobija kritike od međunarodne zajednice, ali je ovo tema gdje naša država može "održati lekciju" Evropskoj uniji i međunarodnoj zajednici. Podsjetio je da su u jednom trenutku 20% stanovništva Crne Gore bile izbjeglice. Naveo je da se sa najviših evropskih adresa ukazuje da nema novca za rješavanje izbjegličke krize, a ima za seljenje birokratije Evropskog parlamentu iz Brisela u Strazbur i obratno, pa je apelovao na ambasadore zemalja Višegrada i drugih zemalja da porade više u kreiranju slike Evrope koja se šalje svim građanima. Istakao je da Evropa treba da pokaže svoje pravo lice, a zemlje EU koje su se nehumano ponašale prema izbjeglicama treba da promijene svoju politiku.

Dušica Živković, šefica Međunarodne organizacije za migracije u Crnoj Gori je navela da tu organizaciju zabrinjava odluka Evropske unije da prima samo državljane Sirije, Iraka i Avganistana i upitala šta će se raditi sa onima koji su na granicama, naglašavajući da je činjenica da postoje djelovi Sudana gdje je jednako opasno kao i u Siriji. Misli da je donešena odluka koja ne nudi rješenje za dalje djelovanje. Saopštila je da im svako veče stižu statistike sa cijelog Balkana po kojima dnevno 30% izbjeglica koji putuju u Grčku ostanu na granici između Grčke i Makedonije. Ovo je problem kojim će se sve države morati baviti duži vremenski period i tražiti rješenje za izbjeglice, jer će se one teško vratiti u zemlje porijekla.

Šef Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori Mitja Drobnič je saopštio da je u početku postojalo veliko razumijevanje zemalja Evropske unije za izbjeglice, nakon čega je došlo do straha od toga kako oni mogu uticati na kulture i države u socijalnom, ekonomskom i bezbjednosnom pogledu. Istakao je da Crna Gora ima ogromni moralni kapital u tom pogledu i zaslužuje samo čestitke, a poželio joj da nikad ne dođe u situaciju u kojoj bi usled masovnog priliva izbjeglica mogao da se promijeni odnos javnosti prema njima.

Lela Šćepanović iz Radija Slobodna Evropa je zamolila paneliste da prokomentarišu koja su prava, po njihovom mišljenju, najviše ugrožena u Crnoj Gori.

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore Šučko Baković je ocjenio da je u 2015. ostvaren određen napredak u poštovanju ljudskih prava i sloboda u Crnoj Gori i to u legislativi, usaglašavanju zakonodavstva sa tekovinama Evropske unije i u primjeni temeljnih prava. Međutim, posmatrano u cjelini, stanje ljudskih prava u Crnoj Gori i pored određenog napretka ne može se ocijeniti zadovoljavajućim naročito kada su u pitanju ranjive grupe, osobe sa invaliditetom, stara i nemoćna lica, žene, pripadnici LGBT populacije i posebno pripadnici romske i egipćanske zajednice, zaključio je Zaštitnik.

Šef Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori je uputio na Izvještaj EU o Crnoj Gori za 2015. godinu gdje je njihovo mišljenje o ljudskim pravima u Crnoj Gori jasno saopšteno.

Blanka Radošević- Marović, generalna direktorica Direktorata za unapređenje i zaštitu ljudskih prava u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava je najavila da će u narednih nekoliko dana imati precizne podatke s obzirom da Ministarstvo za ljudska i manjinska prava svake druge godine sprovodi istraživanje na opštoj populaciji kojim mjeri stepen zaštite ljudskih prava i stepen diskriminacije u crnogorskom društvu. Istakla je da je po podacima romska populacija najdiskriminisanija u Crnoj Gori, a nakon toga su LGBT osobe, osobe sa invaliditetom, žene, starija lica, osobe zavisne od psihoaktivnih supstanci, oboljeli od AIDS-a, HIV pozitivni i oboljeli od hepatitisa C. Saopštila je da je najveći pomak napravljen kod osoba sa invaliditetom koje su u značajnoj mjeri manje diskriminisane. Oni su i dalje diskriminisani u pogledu pristupačnosti i to ne samo zbog fizičkih barijera i nemogućnosti pristupa objektima i površinama u javnoj upotrebi, već i u pogledu pristupačnosti medijima i komunikacijama.

Naglasila je da se odnos opšte populacije u Crnoj Gori prema ovoj ranjivoj populaciji značajno promijenio.

Ivana Jelić, profesorica na Univerzitetu Crne Gore smatra da rodna ravnopravnost u Crnoj Gori nije dovoljno zastupljena, jer postoji na nivou principa, ali ne u praksi. Pitanje rodne ravnopravnosti je pitanje koje se tiče svih nas i na tome treba raditi. Ukazala je i na odgovornost za kršenja ljudskih prava koja su se desila u prošlosti, odgovornost za zločine i obavezu države da u potpunosti istraži te slučajeve. Zaključila je da ukoliko jedna karika ne funkcioniše, onda cijeli sistem ima problem. Saopštila je da je ponosna što dolazi iz države koja se tokom izbjegličke krize dokazala u ljudskom smislu, ali je ocijenila da se u oblasti ljudskih prava mora još raditi i istakla važnost zajedničkog djelovanja.

Po završetku Konferencije, organizovana je posjeta Centru za azil u Spužu, a u popodnevnom satima održana je fudbalska utakmica na kojoj je učestvovao i predsjednik Odbora dr Halil Duković. Sredstva prikupljena tokom utakmice biće opredijeljena djeci sa teškoćama u razvoju za hiporehabilitacioni tretman u Konjičkom klubu "Budućnost".

U večernjim satima u EU info centru održano je Donatorsko veče posvećeno pravima žena, a dio prikupljenih sredstava namijenjen je snaženju kapaciteta organizacija koje se bave pravima žena.

SEKRETAR ODBORA

Slava Burić

PREDSJEDNIK ODBORA

dr Halil Duković